

Стратегія забезпечення банківської безпеки: проблеми та перспективи

Анотація. Проведено дослідження концептуальної сутності стратегії фінансово-економічної безпеки банків, а також запропоновано заходи з метою обмеження негативного впливу загроз на безпеку банківських установ.

Аннотация. Проведено исследование концептуальной сущности стратегии финансово-экономической безопасности банков, а также предложены мероприятия с целью ограничения негативного влияния угроз на безопасность банковских учреждений.

Summary. Research of conceptual essence strategy finansovo-ekonomichnoy banks is conducted, and also measures are offered with the purpose of limitation negative influence threats on safety bank institutions.

Ключові слова: фінансово-економічної безпеки банків, фінансова стратегія банківської безпеки, стійкість банківської системи, принципи Базель II.

Постановка проблеми. Безпека банківської системи є найважливішим процесом даних фінансових установ. У сучасних умовах діяльності банків з метою збереження тривалої конкурентної переваги важливим моментом є формування ефективних фінансово-економічних стратегій. Основною складовою безпеки банківських установ є ефективна фінансово-економічна стратегія. Побудова такої стратегії банківських установ реалізується на основі стратегічного планування. Базовими елементами моделі є: управління наявним потенціалом, ключові чинники успіху банківської системи, сучасні концепції банківського управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження сучасної проблематики банківської безпеки висвітлюють такі провідні вітчизняні науковці: Л. С. Стрельбицька, М. П. Стрельбицький, М. І. Зубок, П. Д. Диннік, Л. В. Попович, В. М. Кузнецов, Н. Й. Реверчук, О. П. Орлюк, Т. Б. Кузенко, Ю. В. Бондарчук, Г. В. Козаченко, В. П. Пономарєв, О. М. Ляшенко, В. С. Духов та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У сучасних умовах розвитку недостатньо розкрито формування та використання стратегічного забезпечення банківської безпеки.

Формулювання цілей статті. Метою роботи є дослідження стратегії банківської безпеки, а також виокремлення проблемних аспектів та формування рекомендацій щодо покращення безпеки банківських установ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно з проведеними дослідженнями, серед банківських установ лише одиниці мають добре опрацьовану стратегію фінансово-економічної безпеки банківських установ, яка передбачає комплексне управління наявним потенціалом з урахуванням сучасних концепцій управління.

Велика кількість різноманітних загроз безпеці банку, які охоплюють всі сфери його діяльності, потребує комплексного підходу до їх аналізу та системного розроблення заходів щодо їх запобігання. У цих умовах нагальним завданням стає впровадження принципів Базель II, що базуються як на зовнішньому нагляді та контролі банківської діяльності, так і на спонуканні банків до розроблення внутрішніх систем показників та індикаторів, дотримання яких дасть можливість якісніше забезпечувати банківську безпеку.

Безпека банку – це стан стійкої життєдіяльності, за якої забезпечується реалізація основних інтересів і пріоритетних цілей банку, захист від зовнішніх і внутрішніх дестабілізуючих факторів [4, с. 42].

Банки, як і інші суб'єкти господарської діяльності, змушені організовувати свою діяльність в умовах невизначеності, непередбачуваності, загроз і небезпек. Крім того, на розвиток банківської діяльності впливають і такі чинники, як нестабільність політичної і соціально-економічної ситуації в країні, недосконалість банківського законодавства, криміналізація суспільства, шахрайство, корупція та ін. З метою подолання даних чинників, на нашу думку, доцільно сформувати ефективну фінансово-економічну стратегію забезпечення банківської безпеки [1, с. 25].

Отже, фінансово-економічна стратегія забезпечення банківської безпеки – це комплекс заходів з досягнення максимально можливої платоспроможності та стійкості комерційного банку, ліквідності його балансу, ефективної структури капіталу й найбільш прибуткових напрямів його вкладень, що досягається шляхом чіткого стратегічного і тактичного планування, вжиття заходів з метою запобігання загрозам фінансового характеру. Метою стратегії є збільшення прибутковості, оборотності капіталу, розширення позицій на ринку банківських послуг.

Стратегія фінансово-економічної безпеки банків формується відповідно до економічних нормативів центрального банку та має узгоджуватися із загальноекономічною стратегією і розроблятися на основі чинної нормативно-законодавчої бази (рис. 1) [3, с.405-406].

На нашу думку, основні стратегічні заходи з метою обмеження негативного впливу загроз на стан банку такі:

- проведення виваженої цінової політики, участь банку в регіональних економічних проектах;
- підвищення ефективності та зниження собівартості банківських послуг;
- аналіз партнерів, зокрема уникнення джерел фінансування, поведінка яких є непередбачуваною, розміщення коррахунків у авторитетних, надійних фінансових установах;
- введення в керівні колегіальні органи великих підприємств позичальників представників банку;
- приділення великої уваги підвищенню довіри до банку, його рекламі, посиленню прозорості фінансового стану банку;
- уникнення залежності від “політичних” капіталів, жорстке дотримання вимог законодавства у сфері банківської діяльності;
- проведення виваженої кадрової політики, зокрема у сфері оплати праці та соціального захисту працівників.

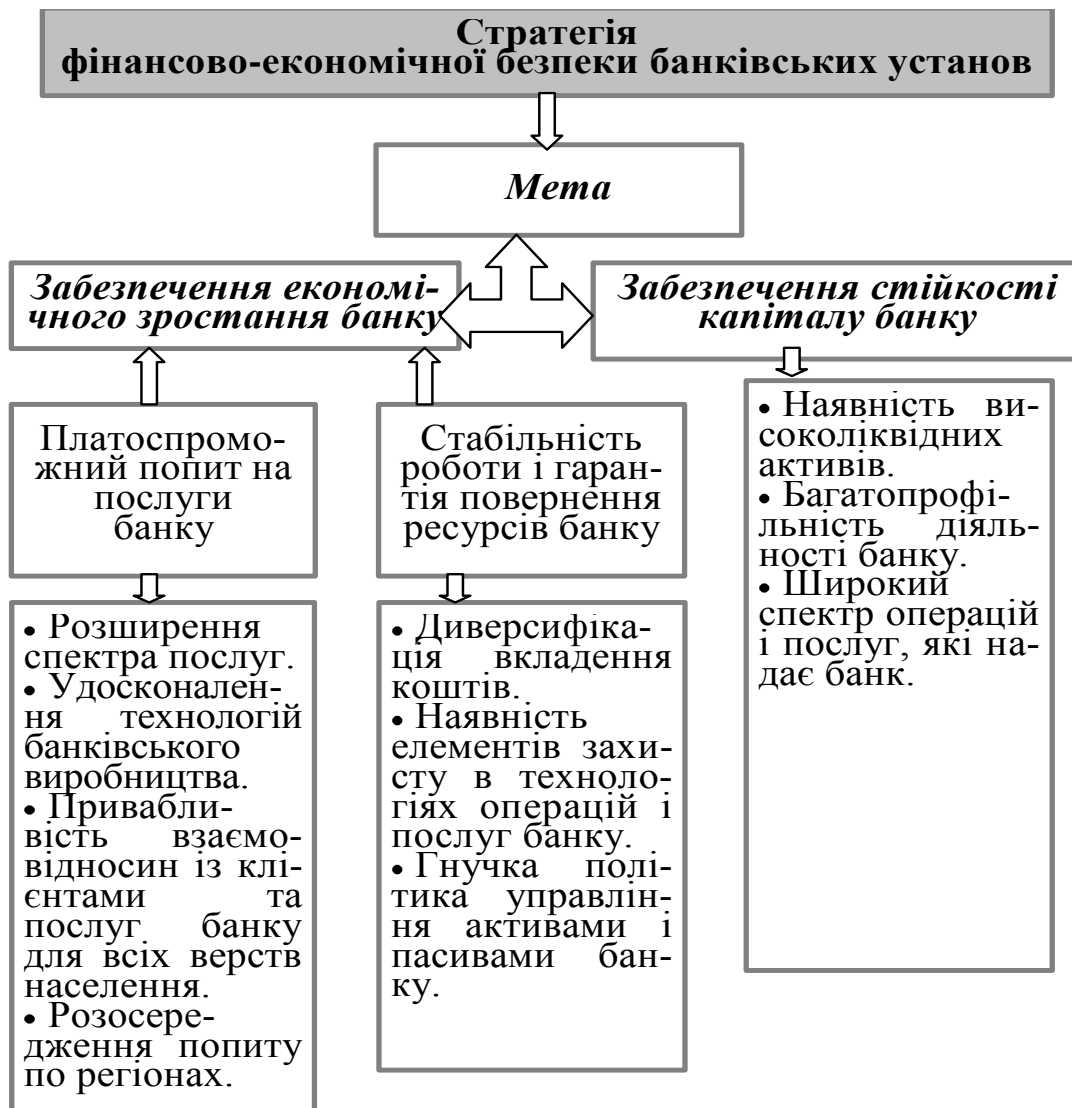

Рис. 1. Стратегічне забезпечення фінансово-економічної безпеки банків

На сьогодні банки потребують створення комплексної системи забезпечення фінансово-економічної безпеки банку, яка, своєю чергою, дасть змогу банку не втратити ліквідність і платоспроможність, а також протистояти різноманітним загрозам та самостійно ліквідувати наслідки їх реалізації. При цьому об'єктами захисту такої системи насамперед стають фінанси, матеріальні цінності та інформація банку. Згідно проведених досліджень встановлено, що 80 % коштів банків становлять обігові кошти, за допомогою яких здійснюються банківські операції, а решта використовуються для забезпечення інших потреб банку. За таких

умов можна стверджувати, що головну увагу в забезпеченні економічної безпеки слід приділяти саме захисту матеріальних цінностей, банківських операцій та інформації [5, с. 206].

З метою удосконалення стійкості банківської системи необхідно дотримуватися певних стратегічних орієнтирів: зміни концепції регулювання руху капіталів у напрямі зняття обмежень на приплив капіталу й посилення контролю за його впливом за тіньовими схемами; розширення ресурсних можливостей банківської системи та інструментів підтримки економічного зростання; активізації політики рефінансування, розгляду можливості зменшення норм обов'язкового резервування, збільшення лімітів НБУ; надання субординованих кредитів для підтримки вітчизняних банків; посилення контролю за спекулятивними угодами на міжбанківському валютному і ресурсному ринках; посилення спроможності фінансового сектору до ринкової “стерилізації” частини надлишкової грошової маси; розроблення механізмів заміщення зовнішніх ресурсів у вигляді облігаційних позик, синдикованих кредитів і потоків спекулятивного капіталу внутрішніми ресурсами шляхом підвищення ролі у структурі грошової пропозиції каналу рефінансування, розміщення бюджетних коштів у банківській системі та залучення коштів населення.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Виходячи з усього викладеного, можна зазначити, що формування стратегічної системи забезпечення фінансово-економічної безпеки банку, насамперед з погляду її комплексного характеру, має найбільш ефективно забезпечити захист основних його ресурсів і створити сприятливі умови для стабільного і перспективного розвитку банківського сектору.

На основі проведених досліджень можна сформулювати основні напрямки застосування державних заходів щодо підвищення стійкості фінансово-економічної сфери банківського сектору є:

- посилення нагляду за якістю капіталу фінансових установ, ліквідністю та ризиками;
- підвищення прозорості діяльності фінансових установ;
- підвищення оперативності реагування на ризики органів регулювання і нагляду;
- використання нових механізмів грошово-кредитного регулювання та діяльності центральних банків.

Отже, що економічна безпека є комплексною категорією в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки банку, надійність і ефективність функціонування якої буде оцінюватись за критеріями недопущення або своєчасного виявлення загроз фінансам банку, його інформації та матеріальним цінностям. Головним же критерієм оцінки розвитку стратегії фінансово-економічної безпеки банку буде стабільність економічного розвитку банку згідно з його стратегічними завданнями та орієнтирами розвитку.

Список використаних джерел:

1. Бернд Рудольф. Банковская система и контроль за банковской деятельностью в условиях рыночной экономики / Рудольф Бернд. – Мюнхен, 2009. – 426 с.
2. Зубок М. І. Безпека банківської діяльності: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / М. І. Зубок. – К. : КНЕУ. – 2003. – 154 с.
3. Стрельбицька Л. Банківське безпекознавство. / Стрельбицька Л., Стрельбицький М., Гіжевський В. – К.: Кондор, 2005. – 600 с.
4. Тагирбеков К. Основы банковской деятельности. – М.: Ось-89, 2003. – 446 с.
5. Ярочкин В. Безопасность банковских систем / Ярочкин В. – М.: Ось-89, 2010. – 416 с.